A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2018. március 15.*

„Előzetes döntéshozatal – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 2011/92/EU irányelv – Az érintett nyilvánosság tagjainak keresetindítási joga – Idő előtti kereset – A nem mértéktelenül drága eljárás fogalma, valamint a nyilvánosság részvételével kapcsolatos, az irányelv rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, jogi aktusok és mulasztások fogalma – Az Aarhusi Egyezmény alkalmazhatósága”

A C-470/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court (felsőbíróság, Írország) a Bírósághoz 2016. augusztus 22-én érkezett, 2016. július 29-i határozatával terjesztett elő

a **North East Pylon Pressure Campaign Ltd**,

Maura Sheehy

és

az **An Bord Pleanála**,

a **The Minister for Communications, Marine and Natural Resources**,

Ireland,

a **The Attorney General**

között,

az **EirGrid plc**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, C. Fernlund, J.-C. Bonichot (előadó), A. Arabadjiev és E. Regan bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

* Az eljárás nyelve: angol.

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. június 29-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a North East Pylon Pressure Campaign Ltd és M. Sheehy képviseletében D. Courtney és B. Sawey solicitors, M. O'Donnell barrister, C. Hughes barrister, E. Keane SC és C. Bradley SC,

– az An Bord Pleanála képviseletében A. Doyle solicitor, B. Foley barrister és N. Butler SC,

– az Attorney General és a Minister for Communications, Climate Action and Environment (korábban: Minister for Communications, Energy and Natural Resources) képviseletében E. Creedon és E. Mc Kenna, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: M. McDowell barrister,

– Írország képviseletében R. Mulcahy SC és G. Gilmore barrister,

– az EirGrid plc képviseletében D. Nagle solicitor, S. Dodd barrister, M. Cush SC és E. Cassidy solicitor,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Zadra, G. Gattinara és J. Tomkin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. október 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egyrészt az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 26., 1. o.) 11. cikkének, másrészt a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt és a Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal jóváhagyott egyezménynek (HL 2005. L 124., 1. o., a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény; kihirdette: 2001. évi LXXXI. törvény) az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyrészről a North East Pylon Pressure Campaign Limited és M. Sheehy, másrészről az An Bord Pleanála, a Minister for Communications, Energy and Natural Resources (a távközlésért, az energiaügyekért és természeti erőforrásokért felelős miniszter, a továbbiakban: miniszter), Írország és az Attorney General között egy villamosenergia-összekötő fejlesztés végrehajtásának előzetes engedélyezési eljárását megtámadó bírósági kereset benyújtásának engedélyezése iránti kérelem elutasításához kapcsolódó költségek megállapítása tárgyában folyó peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

3 Az Aarhusi Egyezménynek „Az egyezmény célja” címet viselő 1. cikke a következőt írja elő:

„A jelen és jövő generációkban élő minden egyén azon jogának védelme érdekében, hogy egészségének és jólétének megfelelő környezetben éljen, ezen egyezményben részes valamennyi Fél garantálja a nyilvánosság számára a jogot az információk hozzáférhetőségéhez, a döntéshozatalban való részvételhez és az igazságszolgáltatás igénybevételéhez a környezetvédelmi ügyekben a jelen Egyezmény rendelkezései szerint.”

4 Ezen egyezmény „Általános rendelkezések” című 3. cikke a (8) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Valamennyi Fél biztosítja, hogy ezen Egyezmény rendelkezéseivel összhangban jogait gyakorló személyeket nem büntetik, nem üldözik és semmilyen más módon nem zaklatják a részvételük miatt. Ezen rendelkezés a nemzeti bíróságok azon hatáskörére nem vonatkozik, melynek keretében észszerű költségviselési kötelezettséget állapítanak meg a bírósági eljárásokban.”

5 A nyilvánosságnak a környezeti ügyekkel kapcsolatos döntéshozatali eljárásban való részvételi jogát illetően az említett egyezmény 6. cikke részletesen meghatározza az I. mellékletében felsorolt tevékenységi ágakra vonatkozó szabályokat, míg a 7. cikk főként a környezettel kapcsolatos tervekre, programokra és politikákra, a 8. cikk pedig az általános hatályú szabályozó rendelkezések és/vagy jogi kötőerővel rendelkező eszközök kidolgozására vonatkozik.

6 Ugyanezen egyezmény „Hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz” című 9. cikke szerint:

„[…]

(2) Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság tagjai számára

[…]

a felülvizsgálati eljárás [helyesen: jogorvoslat] hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, a jelen Egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a (3) bekezdés érvényét.

[…]

Ezen bekezdés rendelkezései, ahol ezt a nemzeti szabályozás előírja, nem zárhatják ki azon követelményt, amely egy adminisztratív hatóság előtti felülvizsgálati eljárásnak az ügy jogi útra terelése előtti megindítására és lefolytatására vonatkozik [helyesen: E (2) bekezdés rendelkezései nem zárják ki a közigazgatási hatóság előtti előzetes jogorvoslati kérelem benyújtásának lehetőségét, illetve nem mentesítenek a belső jogban adott esetben előírt azon kötelezettség alól, hogy a bírósági eljárás megindítása előtt ki kell meríteni a közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket].”

(3) A fenti (1) és (2) bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói

eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek [helyesen: Ezenfelül a fenti (1) és (2) bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].”

(4) Az (1) bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, [helyesen: Ezenfelül az (1) bekezdés sérelme nélkül] az (1), (2), és (3) bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatot kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, akár ideiglenes intézkedés útján, és ezen eljárásoknak objektíveknek, méltányosaknak és gyorsaknak kell lenniük, anélkül, hogy mértéktelenül magas költségekkel járnának. […]”

Az uniós jog

7 A 2011/92 irányelv 11. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy vonatkozó nemzeti jogrendszerükkel összhangban az érintett nyilvánosság azon tagjainak, akik:

[…]

a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testület előtt felülvizsgálati [helyesen: jogorvoslati] eljáráshoz legyen joguk a határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségének kifogásolása céljából ezen irányelvnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel.

(2) A tagállamok meghatározzák, hogy az eljárás melyik szakaszában kezdeményezhető a határozatok, jogi aktusok és mulasztások kifogásolása [helyesen: az eljárás melyik szakaszában támadhatók meg a határozatok, a jogi aktusok és a mulasztások].

[…]

(4) E cikk rendelkezései nem zárják ki a közigazgatási hatóság előtt folytatott előzetes felülvizsgálati eljárás lehetőségét, és nem érintik a bírósági felülvizsgálati eljárások kezdeményezését megelőzően a közigazgatási felülvizsgálati eljárások kimerítésének a követelményét, amennyiben a nemzeti jog alapján ilyen követelmény fennáll.

Az eljárásnak igazságosnak, méltányosnak és gyorsnak kell lennie, és nem lehet mértéktelenül drága.

[…]”

8 A transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról és az 1364/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről, valamint a 713/2009/EK, a 714/2009/EK és a 715/2009/EK rendelet módosításáról szóló, 2013. április 17-i 347/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 115., 39. o.; helyesbítés: HL 2014. L 283., 81. o.) 1. cikke „iránymutatásokat állapít meg a transzeurópai energiainfrastruktúra-prioritásnak minősülő folyosók és területek időben történő kiépítéséhez és kölcsönös átjárhatóságához”.

9 E rendeletnek „Az engedélyezési eljárás szervezése” című 8. cikke úgy rendelkezik, hogy minden tagállam „kijelöl egy hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságot, amely felel a közös érdekű projektek engedélyezési eljárásának megkönnyítéséért és koordinálásáért”.

Az ír jog

10 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzéseiből kiderül, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkében foglalt, „nem mértéktelenül drága (eljárás)” követelménye szerepel a módosított Planning and Development Act, 2000 (a területrendezésről és fejlesztésről szóló 2000. évi törvény; a továbbiakban: 2000. évi törvény) 50B. szakaszában, amely a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez a cikk a következő eljárásokra alkalmazandó:

a) a High Court előtti bírósági felülvizsgálati eljárásokra vagy a következő ügyekben bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásának engedélyezésére vonatkozó eljárásokra
   i. bármely meghozott vagy állítólag meghozott határozat vagy állítólagos határozat;
   ii. bármely megtett vagy állítólag megtett intézkedés, vagy
   iii. bármely olyan intézkedés megtételének elmulasztása,

amely [többek között] a [2011/92/EGK] irányelv azon rendelkezését hatályosítja, amelyre a […] 10a. cikk […] vonatkozik.”

11 E törvény 50B szakaszának (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A bíróság az ellenérdekű fél költségeinek megfizetésére kötelezheti a felet azokban az eljárásokban, amelyekre jelen cikk alkalmazandó, feltéve, hogy a bíróság ezt a következők egyike miatt helyénvalónak tartja:

a) a bíróság úgy véli, hogy e fél keresete vagy ellenkérelme jelentéktelen és zaklató;

b) e fél eljárásának módja miatt,

c) e fél megsérti a bíróságot.”

12 Az említett törvény 50B szakaszának (4) bekezdése értelmében:

„A (2) bekezdés nem érinti a Bíróság azon jogát, hogy valamely félnek megítélje költségeinek megtérítését, ha az ügy a közérdek szempontjából kivételes jelentőséggel bír, és ha e költségmegtérítés az ügy különleges körülményei között az igazságszolgáltatás érdekét szolgálja.”

13 Az Environment (Miscellaneous Provisions) Act 2011 (a környezetvédelemről [vegyes rendelkezések] szóló 2011. évi törvény; a továbbiakban: 2011. évi törvény) 3. szakasza a következőképpen rendelkezik:

„[…]

(3) A bíróság az ellenérdekű fél költségeinek megfizetésére kötelezheti a felet azokban az eljárásokban, amelyekre jelen cikk alkalmazandó, feltéve, hogy a bíróság ezt a következők egyike miatt helyénvalónak tartja:

a) a bíróság úgy véli, hogy e fél keresete vagy ellenkérelme jelentéktelen és zaklató;

b) e fél eljárásának módja miatt;

c) e fél megsérti a bíróságot.

(4) Az (1) bekezdés nem érinti a bíróság azon jogát, hogy valamely félnek megítélje költségeinek megtérítését, ha az ügy a közérdek szempontjából kivételes jelentőséggel bír, és ha e költségmegtérítés az ügy különleges körülményei között az igazságszolgáltatás érdekét szolgálja.

[…]”

14 Az 2011. évi törvény 4. szakaszának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A 3. szakasz a (3) bekezdésben említett eljárásokon kívül azokra a polgári eljárásokra alkalmazandó, amelyet valaki

a) annak érdekében indított, hogy valamely, a (4) bekezdésben meghatározott licenchez, engedélyhez, koncesszióhoz vagy egyéb hozzájáruláshoz kapcsolódó törvényi követelménynek, feltételnek vagy egyéb követelménynek való megfelelést vagy annak végrehajtását biztosítsa; vagy

b) az ilyen licencnek, engedélynek, koncessziónak vagy hozzájárulásnak való megfelelés megsértése vagy elmulasztása vonatkozásában indított,

ha az a) pontban említett törvényi követelménynek, feltételnek vagy egyéb követelménynek való megfelelés vagy annak végrehajtása biztosításának elmulasztása, vagy a b) pontban említett jogsértés vagy mulasztás a környezetet károsította, károsítja vagy valószínűleg károsítani fogja.

[…]”

15 A 2011. évi törvény 8. szakasza úgy rendelkezik, hogy a bíróságnak szükség esetén hivatalból figyelembe kell vennie az Aarhusi Egyezményt.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16 2015-ben az EirGrid plc, ír állami áramszolgáltató, 300 nagyfeszültségű villanyoszlop 138 km hosszan történő felállításának engedélyezését kérte Írország és Észak-Írország hálózatának összekapcsolása és a sziget villamosenergia-ellátása megbízhatóságának biztosítása céljából.

17 E projektet, amelyet az Európai Bizottság a 347/2013 rendelet alapján a „közös érdekű projektek” sorában szereplőként jelölt meg, a nagy számban földtulajdonosokat és a projekt által esetlegesen érintett környékbeli lakókat tömörítő North East Pylon Pressure Campaign (a továbbiakban: NEPP) nevű nyomásgyakorló csoport megtámadta. Ezen rendelet 8. cikke alapján a hálózat-összekapcsolási projekt engedélyezési eljárásának elősegítésére és koordinálására kijelölt nemzeti hatóság a tervezési ügyekben határkörrel rendelkező ír jogorvoslati szerv, az An Bord Pleanála.

18 Szintén az An Bord Pleanála feladata e projekt településfejlesztési engedélyezésének jóváhagyása. Az alakszerű településfejlesztési engedély iránti kérelem és környezetvédelmi hatásvizsgálat benyújtását követően e szerv 2016. március 7-én szóbeli meghallgatást tartott.

19 2016. március 4-én a NEPP és M. Sheehy a településfejlesztési engedélyezési eljárás szabályosságát kezdte el kifogásolni, többek között a tárgyalás megtartásának megakadályozása érdekében. E célból benyújtottak egy arra irányuló kérelmet, hogy engedélyezzék számukra a bírósági felülvizsgálati eljárás megindítását, ezzel párhuzamosan pedig ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is benyújtottak.

20 A Bíróság elé terjesztett ügyiratokból az derül ki, hogy körülbelül tizenöt kifogást terjesztettek elő, amelyek alapjaként körülbelül negyven jogalapra hivatkoztak, ezeket többek között arra alapítva, hogy az EirGrid módosította az általa a 2011/92 irányelv alapján kötelezően benyújtandó környezeti hatásvizsgálatban eredetileg szereplő információkat, hogy a környezeti hatásokra vonatkozó nyilatkozatok nem elégségesek, a Natura 2000 projektre való kihatással kapcsolatos hatásvizsgálati jelentésre, a területfejlesztései engedélyezési eljárásban részt vevő felek szabálytalan eljárására, hogy az

EirGrid engedélyezési kérelme nem felelt meg a nemzeti jognak, a méltányos eljárásra vonatkozó követelmények megsértésére az An Bord Pleanála előtti szóbeli meghallgatás megszervezésekor, és ez utóbbi szerv elfogultságára, amiatt, hogy e szervet a miniszter jelölte ki.

21 Miután az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet elutasították, az An Bord Pleanála előtti szóbeli meghallgatást az előzetesen megállapított időpontban megtartották.

22 Az engedélyezési eljárás tovább folyt, és a megkeresett bíróság engedélyezte a felperesek számára az An Bord Pleanálát kijelölő miniszter, valamint az Attorney General alperesi oldalon történő perbehívását, valamint az An Bord Pleanála mint hatáskörrel rendelkező hatóság kijelölésének vitatását illetően a keresetlevél kiegészítését. Az EirGrid beavatkozóként vett részt az eljárásban.

23 2016. május 12-én, négy napig tartó tárgyalást követően a kérdést előterjesztő bíróság elutasította az engedély megadását a kereset benyújtására, azzal az indokkal, hogy az ír jog szerint a kereset megindítása előtt meg kell várni, amíg az An Bord Pleanála elfogadja a jogerős határozatot, és ennélfogva az a kereset, amelynek a benyújtására engedélyt kértek, idő előtti lenne.

24 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet eredményező eljárásban a felek vitatják a keresetindítás engedélyezésére vonatkozó eljárással kapcsolatban felmerült költségek megosztását, amely költségek összege meghaladja az 500 000 eurót.

25 A felek többek között előadták, hogy a NEPP és M. Sheehy nem hivatkozhat a 2011/92 irányelv 11. cikkére, hiszen a keresetindítás engedélyezése iránti kérelemben nem csak magát a környezeti hatások értékelésével kapcsolatos eljárást övező szabálytalanságokat említették.

26 A kérdést előterjesztő bíróság így tehát az ír jognak a 2011/92 irányelv rendelkezéseivel és az Aarhusi Egyezmény rendelkezéseivel való összeegyeztethetősége felől érdeklődik, amely rendelkezések azt a követelményt fogalmazzák meg, hogy egyes bírósági eljárások ne legyenek mértéktelenül drágák.

27 E bíróság e tekintetben pontosítja, hogy Írország nem fogadott el a 2011/92 irányelv 11. cikkének (2) bekezdését átültető rendelkezést. Ennélfogva, mivel azt a szakaszt, amelyben az ezen irányelvben említett keresetet meg lehet indítani, nem határozták meg, az egyes ír bíróságok feladata esetről esetre értékelni, hogy a hozzájuk benyújtott kereseteket az eljárás megfelelő szakaszában nyújtották-e be, vagyis hogy azok nem idő előttiek vagy elkésettek-e. Ugyanezen bíróság ezenfelül rámutat arra, hogy a 2011. évi törvény szigorúbb rendelkezéseket tartalmaz, mint az Aarhusi Egyezmény, legalábbis annyiban, hogy a költségek terén annak alkalmazhatóságát ahhoz a feltételhez köti, hogy az állítólagos szabálytalanság és a környezetnek okozott kár között kapcsolatnak kell fennállnia.

28 E körülmények között a High Court (felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„i. Egy olyan nemzeti jogrendszer összefüggésében, amelyben a jogalkotó nem határozta meg kifejezetten és egyértelműen, hogy az eljárás melyik szakaszában támadható meg valamely határozat, és amelyben ezt minden egyes konkrét kereset esetében eseti alapon állapítja meg a bíróság a *common law* szabályaival összhangban, fennáll-e a [2011/92 irányelv] 11. cikkének (4) bekezdése szerinti »nem mértéktelenül drága« eljáráshoz való jog abban a nemzeti bíróság előtti eljárásban, amelyben megállapítják, hogy a megfelelő szakaszban került-e sor a szóban forgó konkrét kereset előterjesztésére?

ii. Az a [2011/92 irányelv] 11. cikkének (4) bekezdése szerinti követelmény, hogy az eljárás »nem lehet mértéktelenül drága«, az irányelvben foglalt, a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozó határozatok, jogi aktusok és mulasztások (nemzeti vagy uniós

jogi) jogszerűségének a vitatására irányuló bírósági eljárás összes elemére alkalmazandó-e, vagy csak az ilyen vitatás uniós jogi elemeire (vagy konkrétan csak a vitatásnak az irányelvben foglalt, a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatos kérdéseket érintő elemeire)?

iii. Magában foglalja-e a 2011/92 irányelv 11. cikkének (1) bekezdésében szereplő »határozatok, jogi aktusok és mulasztások« kifejezés az engedély iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő eljárásban hozott közigazgatási határozatokat, függetlenül attól, hogy e közigazgatási határozatok visszavonhatatlanul és végérvényesen meghatározzák-e a felek jogait?

iv. A nemzeti bíróság a hatékony bírói jogvédelemnek az uniós környezetvédelmi jog hatálya alá tartozó területeken való biztosítása érdekében úgy köteles-e értelmezni a nemzeti jogot, hogy az a lehető legteljesebb mértékben megfeleljen [az Aarhusi Egyezmény] 9. cikkének (3) bekezdésében kitűzött céloknak
   a) az [347/2013/EU rendelet] alapján kijelölt közös érdekű projekt engedélyezésére irányuló eljárás érvényességének vitatására irányuló eljárásban és/vagy
   b) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv [(HL 1992. L 206., 7. o.)] alapján kijelölt európai természeti területre hatással lévő fejlesztés engedélyezésére irányuló eljárás érvényességének vitatására irányuló eljárásban?

v. A iv. a) és/vagy b) kérdésre adandó igenlő válasz esetén az a követelmény, hogy a felpereseknek »[meg kell felelniük] a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek [helyesen: a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek –]«, kizárja e, hogy közvetlenül hatályosnak lehessen tekinteni az [Aarhusi Egyezményt] olyan körülmények között, amikor a felperesek megfeleltek a nemzeti jogban a keresetek benyújtásával kapcsolatban meghatározott kritériumoknak, és/vagy egyértelműen jogosultak keresetet előterjeszteni
   a) a [347/2013 rendelet] alapján kijelölt közös érdekű projekt engedélyezésére irányuló eljárás érvényességének vitatására irányuló eljárásban és/vagy
   b) a [92/43 irányelv] alapján kijelölt európai természeti területre hatással lévő fejlesztési projekt engedélyezésére irányuló eljárás érvényességének vitatására irányuló eljárásban?

vi. Lehetőségük van-e a tagállamoknak arra, hogy jogszabályban kivételeket határozzanak meg azon szabály alól, hogy a környezetvédelmi eljárás nem lehet mértéktelenül drága, ha a [2011/92 irányelv] vagy [az Aarhusi Egyezmény] nem rögzít ilyen kivételt?

vii. Különösen összeegyeztethető-e [az Aarhusi Egyezménnyel] az állítólagosan jogellenes jogi aktus vagy határozat és a környezetkárosítás közötti okozati összefüggésre vonatkozó nemzeti jogi követelmény, mint az egyezmény 9. cikkének a környezetvédelmi eljárások nem kizáró módon költséges jellegét biztosító (4) bekezdését végrehajtó nemzeti szabályozás alkalmazásának feltétele?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a harmadik kérdésről

29 Első és harmadik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az a követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, az olyan tagállami bíróságok előtti eljárásokra is vonatkozik, mint az alapügy tárgyát képező eljárás,

amelynek keretében arról döntenek, hogy valamely kereset megindítása engedélyezhető-e egy fejlesztés engedélyezésének eljárása során, olyan kontextusban, amikor e tagállam nem határozta meg, hogy az eljárás mely szakaszában lehet keresetet indítani.

30 Amint ezt illetően a Bíróságnak már korábban alkalma nyílt határozatot hozni, a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdésében meghatározott követelmény a bírósági eljárásban való részvétel kapcsán felmerült pénzbeli költségek egészére vonatkozik. Ily módon a mértéktelenül drága jelleget átfogóan, az érintett fél által viselt költségek egészére figyelemmel kell értékelni (lásd analógia útján: 2013. április 11-i Edwards és Pallikaropoulos ítélet, C-260/11, EU:C:2013:221, 27. és 28. pont).

31 Ebből következik, hogy amikor a nemzeti eljárásjog szerint előzetesen engedélyt kell kérni ahhoz, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdése által felállított követelmény alapján keresetet lehessen indítani, az említett engedély megszerzésére irányuló eljárással kapcsolatos költségeknek szintén ilyeneknek kell lenniük.

32 Még inkább ez az eset áll fenn olyankor, mint az alapeljárásban is, amikor – mivel az alkalmazandó nemzeti jogszabályok nem határozták meg, hogy az eljárás mely szakaszában lehet keresetet indítani, amint azt a 2011/92 irányelv 11. cikkének (2) bekezdése megköveteli – az ilyen eljárás annak értékelésére irányul, hogy a keresetet a megfelelő szakaszban indították-e.

33 E tekintetben nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy a bírósági kereset megindítására irányuló kérelmet egy olyan eljárásban nyújtották be, amely területfejlesztési engedély megadását eredményezhette, és nem valamely, az ezen eljárást jogerősen lezáró határozattal szemben. Ugyanis, amint arra a főtanácsnok indítványának 101–108. pontjában rámutatott, a 2011/92 irányelv nem követeli meg, de nem is tiltja, hogy a mértéktelenül drága eljárások elkerülésének biztosítása keretébe tartozó kereseteket olyan határozatokkal szemben nyújtsák be, amelyek jogerősen lezárnak valamely engedélyezési eljárást, figyelemmel a környezeti ügyekben hozott döntéshozatali eljárások sokféleségére, csupán azt a kötelezettséget írja elő a tagállamok számára, hogy határozzák meg, hogy az eljárás mely szakaszában lehet keresetet indítani.

34 Következésképpen, az első és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, az olyan tagállami bíróságok előtti eljárásokra is vonatkozik, mint az alapügy tárgyát képező eljárás, amelynek keretében arról döntenek, hogy valamely kereset megindítása engedélyezhető-e egy fejlesztés engedélyezésének eljárása során, főleg olyan esetben, amikor e tagállam nem határozta meg, hogy az eljárás mely szakaszában lehet keresetet indítani.

A második kérdésről

35 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy amikor egy felperes egyszerre hoz fel a nyilvánosságnak a környezeti ügyekben a döntéshozatali folyamatban való részvételével kapcsolatos szabályok megsértésére alapított jogalapokat és más szabályok megsértésére alapított jogalapokat, a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdésében foglalt azon követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, a kereset egészével kapcsolatos költségekre vonatkozik, vagy csak a kereset azon részével kapcsolatban felmerülő költségekre, amelyek a nyilvánosság részvételére vonatkozó szabályokon alapulnak.

36 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy magának a 2011/92 irányelv 11. cikke (1) bekezdésének szövegéből az következik, hogy a mértéktelenül drága eljárásokkal szembeni védelem tárgyát képező keresetek azok a keresetek, amelyeket a „jelen irányelvnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozó” határozatok, jogi aktusok és mulasztások megtámadására irányulnak. E rendelkezés szó szerinti értelmezése arra vezet, hogy alkalmazási körét azokra a

költségekre kell korlátozni, amelyek kizárólag a jogvita azon aspektusaival kapcsolatban merülnek fel, amelyek a nyilvánosság döntéshozatali folyamatban való részvételi jogának érvényesítésére irányulnak, az irányelv által e területen meghatározott konkrét szabályoknak megfelelően.

37 E megközelítést erősíti meg a 2011/92 irányelv 11. cikke (1) bekezdésének kontextusba helyezett értelmezése is.

38 Ez utóbbi ugyanis nem csak az információkra, a nyilvánosságnak a döntéshozatali folyamatban való részvételére és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre vonatkozó szabályokat tartalmazza, hanem szélesebb értelemben véve harmonizációs szabályokat is tartalmaz az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak értékelésére vonatkozóan.

39 Ezenfelül, vajon úgy kell-e tekinteni, hogy az uniós jogalkotó azzal, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkének (1) bekezdésében e szövegnek kizárólag a nyilvánosság részvételével kapcsolatos rendelkezéseire utal vissza kifejezetten, ki akarta zárni a mértéktelenül drága eljárások elkerülésére szolgáló garancia köréből azokat a kereseteket, amelyek ezen irányelv többi szabályán alapulnak, illetve még inkább azokat, amelyek a többi – akár uniós, akár tagállami – jogszabályon alapulnak.

40 Az ilyen értelmezést még kevésbé gyengíti a 2011/92 irányelv célja, amely többek között abban áll, amint az a (19)–(21) preambulumbekezdéséből kiderül, hogy átültesse a másodlagos jogba az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (2) és (4) bekezdésének rendelkezéseit.

41 Ugyanis, e rendelkezések, azon keresetek körének meghatározásánál, amelyek nem lehetnek mértéktelenül drágák, maguk is hivatkoznak az olyan határozatok, jogi aktusok vagy mulasztások ellen irányuló keresetekre, amelyek ezen egyezmény „6. cikkének hatálya alá esnek”, vagyis a nyilvánosságnak a környezeti ügyekkel kapcsolatos döntéshozatali folyamatban való részvételével kapcsolatos szabályok hatálya alá, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy a belső jog rendelkezhet másként is, kiterjesztve e garanciát az említett egyezmény más releváns rendelkezéseire.

42 Ily módon, mivel az uniós jogalkotó kizárólag azt a követelményt akarta magáévá tenni, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (2) és (4) bekezdésében meghatározott, egyes keresetek ne legyenek mértéktelenül drágák, e követelménynek a 2011/92 irányelv alapján történő minden olyan értelmezése, amely túlterjedne azon keresetek körén, amelyeket a nyilvánosságnak a döntéshozatali folyamatban való, az irányelv által meghatározott részvételével kapcsolatos határozatok, jogi aktusok és mulasztások megtámadására irányulnak, e jogalkotói szándékokon túlterjeszkedő értelmezés lenne.

43 Amikor, akárcsak az olyan engedélyezés iránti kérelem esetében is, amely az alapeljárás költségeinek megállapítása iránti eljárást eredményez, a 2011/92 irányelv hatálya alá tartozó döntéshozatali folyamat megtámadására irányuló valamely keresetbe olyan jogi megfontolások vegyülnek, amelyeket a nyilvánosságnak a más természetű vitákban való részvételének szabályaira alapítanak, a nemzeti bíróság feladata *ex æquo et bono* és az alkalmazandó nemzeti eljárási szabályok szerint különbséget tenni e kétféle érveléshez kötődő két költségtípus között, annak biztosítása érdekében, hogy a nem mértéktelenül drága eljárásra vonatkozó követelmény a nyilvánosság részvételével kapcsolatos szabályokon alapuló keresetet benyújtó félnek kedvezzen.

44 A fentiekből eredően a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy amikor egy felperes egyszerre hoz fel a nyilvánosságnak a környezeti ügyekben a döntéshozatali folyamatban való részvételével kapcsolatos szabályok megsértésére alapított jogalapokat és más szabályok megsértésére alapított jogalapokat, a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdésében foglalt azon követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, csak a kereset azon részével kapcsolatban felmerülő költségekre vonatkozik, amelyek a nyilvánosság részvételére vonatkozó szabályokon alapulnak.

A negyedik és ötödik kérdésről

45 Negyedik és ötödik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, és ha igen, milyen mértékben, hogy az a követelmény, hogy az Unió környezetvédelmi jogának hatálya alá tartozó területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosítása érdekében egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, a jogvita azon aspektusaira is vonatkozik, amelyek szerinte a második kérdésre adott válaszból levezethetően nem tartoznak ugyanezen követelmény hatálya alá a 2011/92 irányelv értelmében, és ha igen, akkor ebből milyen következtetéseket kell levonnia a nemzeti bíróságnak egy olyan jogvitában, mint az alapeljárás tárgyát képező jogvita.

46 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a Közösség által aláírt, majd pedig a 2005/370 határozattal jóváhagyott Aarhusi Egyezmény értelmezésére, amelynek rendelkezései szerves részét képezik az Unió jogrendjének (2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 30. pont).

47 Miközben ezen egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése a nyilvánosságnak a döntéshozatali folyamatban való részvételi jogának tiszteletben tartására irányuló keresetek megindítására vonatkozóan biztosít jogot, ugyanezen cikk (3) bekezdése szélesebb értelemben véve az érintett nyilvánosságnak a magánszemélyek és a hatóságok olyan jogi aktusainak vagy mulasztásainak vitatásával kapcsolatos keresetindítási jogára vonatkozik, amelyek a környezetvédelmi jog nemzeti rendelkezéseivel ellentétesek.

48 Az említett cikk (4) bekezdése, amely azokat a jellemzőket – és különösen azt a jellemzőt, hogy e keresetek nem lehetnek mértéktelenül drágák – határozza meg pontosan, amelyekkel a kereseteknek rendelkezniük kell, mind a (3) bekezdésben, mind a (2) bekezdésben említett keresetekre kifejezetten alkalmazandó.

49 Következésképpen, az Aarhusi Egyezmény által előírt azon követelményt, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, úgy kell tekinteni, mint amely az olyan eljárásra is vonatkozik, mint az alapügy tárgyát képező eljárás, legalábbis annyiban, hogy az egy területfejlesztési engedély megadásának eljárását vitatja, a környezettel kapcsolatos nemzeti jogra támaszkodva.

50 Egyébként, amint azt a Bíróság már több alkalommal megállapította, amikor az uniós jog valamely rendelkezése éppúgy alkalmazható a nemzeti jog hatálya alá tartozó esetekre, mint az uniós jog hatálya alá tartozó esetekre, érdek fűződik ahhoz, hogy a jövőbeni értelmezéssel kapcsolatos eltérések elkerülése érdekében e rendelkezést egységesen értelmezzék, bármelyek is legyenek azon körülmények, amelyek között e rendelkezést alkalmazni kell (2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 Ebből az következik, hogy az első kérdésre adott válasz keretében az azon követelmény alkalmazhatóságát illetően adott értelmezés, hogy egyes bírósági eljárások ne legyenek mértéktelenül drágák, átültethető az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdésére is, egy olyan nemzeti bíróság előtti eljárásokra vonatkozóan, amelynek keretében arról döntenek, hogy engedélyezhető-e a keresetindítás.

52 Ami azon következményeket illeti, amelyeket a nemzeti bíróságnak e következtetésből le kell vonnia egy olyan peres eljárásban, mint az alapeljárás, emlékeztetni kell arra, hogy sem az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése, sem annak (4) bekezdése nem tartalmaz arra vonatkozó feltétlen és kellően pontosan meghatározott kötelezettséget, amely alkalmas lenne arra, hogy a magánszemélyek jogi helyzetére közvetlenül alkalmazható legyen (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 45. pont; 2016. július 28-i Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai, C-543/14, EU:C:2016:605, 50. pont).

53 Megjegyzendő azonban, hogy e rendelkezéseknek – bár nincs közvetlen hatályuk – az a céljuk, hogy lehetővé tegyék a környezet hatékony védelmét.

54 Márpedig, az azon jogok biztosítására szolgáló keresetek megindításának eljárási szabályaira vonatkozó uniós szabályozás hiányában, amelyeket a jogalanyok az uniós jogra alapítanak, az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata annak biztosítása, hogy e jogok minden esetben hatékony védelmet élvezzenek (lásd többek között, analógia útján: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 47. pont).

55 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályok, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok védelmét, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jog szerinti hasonló jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályok (egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (tényleges érvényesülés elve) (lásd többek között: 2008. április 15-i Impact ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 46. pont).

56 Ennélfogva az uniós környezetvédelmi jog hatékony védelmének megkérdőjelezése nélkül a jelen esetben a 2011/92 irányelv és a 347/2013 rendelet alapján nem képzelhető el, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdése rendelkezéseinek olyan értelmezést lehetne adni, amely a gyakorlatban lehetetlenné tenné vagy rendkívüli módon megnehezítené az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását (lásd analógia útján: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 49. pont).

57 Következésképpen, amikor a nemzeti környezetvédelmi jog alkalmazásáról van szó, különösen valamely, a 347/2013 rendelet értelmében vett közös érdekű projekt kivitelezése során, a nemzeti bíróság feladata a belső eljárásjogot úgy értelmezni, hogy az amennyire csak lehetséges, megfeleljen az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) és (4) bekezdésében meghatározott céloknak, és így a bírósági eljárások ne legyenek mértéktelenül drágák.

58 A negyedik és az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, hogy az Unió környezetvédelmi jogának hatálya alá tartozó területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosítása érdekében egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, a kereset azon részére vonatkozik, amely a második kérdésre adott válaszból levezethetően nem tartozik ugyanezen követelmény hatálya alá a 2011/92 irányelv értelmében, amennyiben a felperes ezzel a nemzeti környezetvédelmi jog tiszteletben tartását szerette volna biztosíttatni. E rendelkezéseknek ugyan nincs közvetlen hatályuk, de a nemzeti bíróságnak a belső eljárásjogot úgy kell értelmeznie, hogy az amennyire csak lehetséges, ezeknek megfelelő legyen.

A hatodik és hetedik kérdésről

59 Hatodik és hetedik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy valamely tagállam eltérést engedhet-e az Aarhusi Egyezmény és a 2011/92 irányelv által felállított, arra vonatkozó követelménytől, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, olyan esetben, amikor a kereset jelentéktelennek vagy zaklató jellegűnek minősül, vagy olyan esetben, amikor nincs kapcsolat a nemzeti környezetvédelmi jog állítólagos megsértése és a környezetnek okozott kár között.

60 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdésében, valamint az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (4) bekezdésében foglalt azon követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, egyáltalán nem tiltja meg a nemzeti bíróságok számára azt, hogy a felperest bizonyos költségek viselésére kötelezzék. Ez kifejezetten kiderül az Aarhusi

Egyezményből, amelyhez az uniós jogot megfelelő módon hozzá kell igazítani, hiszen ezen egyezmény 3. cikkének (8) bekezdése pontosítja, hogy mindez nem érinti a nemzeti bíróságok arra vonatkozó jogkörét, hogy a bírósági eljárások végén méltányos összegű költségek viseléséről rendelkezzenek (lásd analógia útján: 2013. április 11-i Edwards és Pallikaropoulos ítélet, C-260/11, EU:C:2013:221, 25. és 26. pont).

61 A nemzeti bíróság tehát megteheti, hogy többek között figyelembe vesz olyan tényezőket, mint például a kereset sikerességének észszerű esélyei, vagy a kereset túlzó, illetve zaklató jellege, amennyiben a felperesre terhelt költségek összege nem lesz mértéktelenül nagy.

62 Ami azt a kérdést illeti, hogy az Aarhusi Egyezményt átültető olyan nemzeti jogszabályok, mint például a 2011. évi törvény, azon követelmény alkalmazását, hogy a bírósági eljárások ne legyenek mértéktelenül drágák, ahhoz a feltételhez köthetik-e, hogy megfelelő kapcsolatnak kell fennállnia a nemzeti környezetvédelmi jogra tekintettel hivatkozott jogellenesség és a környezetnek okozott kár között, csakis az említett egyezmény szövegére lehet visszautalni.

63 E követelmény ugyanis, ezen egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdésének együttesen értelmezett rendelkezései értelmében azokra az eljárásokra vonatkozik, amelyek a magánszemélyeknek vagy a hatóságoknak a „nemzeti környezetvédelmi jog rendelkezéseivel ellentétes” jogi aktusainak vagy mulasztásainak a megtámadására irányulnak.

64 Így az említett egyezmény szerződő felei egyértelműen alkalmazni kívánták az olyan keresetek megindítását gátló, mértéktelen költségek elleni védelmet, amelyek tárgya a környezetvédelmi jog rendelkezéseinek *in abstracto* betartatása, anélkül, hogy e védelmet annak bizonyításához kötötték volna, hogy bármiféle kapcsolatnak kell fennállnia a környezetnek okozott – akár bekövetkezett, akár *a fortiori* lehetséges – kárral.

65 A hatodik és a hetedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a tagállamok nem engedhetnek eltérést az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (4) bekezdése és a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdése által felállított, arra vonatkozó követelménytől, hogy egyes eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, olyan esetben, amikor a kereset jelentéktelennek vagy zaklató jellegűnek minősül, vagy olyan esetben, amikor nincs kapcsolat a nemzeti környezetvédelmi jog állítólagos megsértése és a környezetnek okozott kár között.

A költségekről

66 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 11. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, az olyan tagállami bíróságok előtti eljárásokra is vonatkozik, mint az alapügy tárgyát képező eljárás, amelynek keretében arról döntenek, hogy valamely kereset megindítása engedélyezhető-e egy fejlesztés engedélyezésének eljárása során, főleg olyan esetben, amikor e tagállam nem határozta meg, hogy az eljárás mely szakaszában lehet keresetet indítani.

2) Amikor egy felperes egyszerre hoz fel a nyilvánosságnak a környezeti ügyekben a döntéshozatali folyamatban való részvételével kapcsolatos szabályok megsértésére alapított jogalapokat és más szabályok megsértésére alapított jogalapokat, a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdésében foglalt azon követelmény, hogy egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, csak a kereset azon részével kapcsolatban felmerülő költségekre vonatkozik, amelyek a nyilvánosság részvételére vonatkozó szabályok megsértésén alapulnak.

3) A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt és a Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal jóváhagyott egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, hogy az Unió környezetvédelmi jogának hatálya alá tartozó területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosítása érdekében egyes bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, a kereset azon részére vonatkozik, amely a jelen rendelkező rész 2. pontjában foglalt válaszból levezethetően nem tartozik ugyanezen követelmény hatálya alá a 2011/92 irányelv értelmében, amennyiben a felperes ezzel a nemzeti környezetvédelmi jog tiszteletben tartását szerette volna biztosíttatni. E rendelkezéseknek ugyan nincs közvetlen hatályuk, de a nemzeti bíróságnak a belső eljárásjogot úgy kell értelmeznie, hogy az amennyire csak lehetséges, ezeknek megfelelő legyen.

4) A tagállamok nem engedhetnek eltérést a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény 9. cikkének (4) bekezdése és a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdése által felállított, arra vonatkozó követelménytől, hogy egyes eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, olyan esetben, amikor a kereset jelentéktelennek vagy zaklató jellegűnek minősül, vagy olyan esetben, amikor nincs kapcsolat a nemzeti környezetvédelmi jog állítólagos megsértése és a környezetnek okozott kár között.

Aláírások